§ 64
Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet offentligt partnerskap

LS 2017-1531

Ärendebeskrivning
Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) föreslår i en motion att Region Stockholm ska se över möjligheten att ingå så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP) med idéburna aktörer.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:77
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 27 september 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 6 september 2018

Yrkanden
Ordföranden Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse 13 mars 2019 (bilaga).
Erika Ullberg (S) yrkar bifall till eget förslag till beslut (bilaga).
Anna Sehlin (V) yrkar bifall till eget förslag till beslut (bilaga).

Propositionsordning
Ordförande frågar på vart och ett av framställda yrkanden och finner att regionstyrelsen beslutar i enlighet med regionrådsberedningens förslag.

Beslut
Regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens motivering.

Reservationer
Erika Ullberg (S) anmäler reservation från S-ledamöterna till förmån för eget förslag till beslut.
Anna Sehlin (V) anmäler reservation från V-ledamöterna till förmån för eget förslag till beslut.

Expedieras
Regionfullmäktige

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-03-13

LS 2017-1531

Regionstyrelsen

Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet offentligt partnerskap

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) föreslår i en motion att Region Stockholm ska se över möjligheten att ingå så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP) med idéburna aktörer.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens motivering.

Regionrådsberedningens motivering

Motionärerna föreslår bland annat att Region Stockholm ser över möjligheten att ingå idéburet offentligt partnerskap, IOP, med de idéburna aktörer som Region Stockholm fram till nu har haft direktavtal med.

Det är önskvärt att det finns en mångfald av utförare inom offentlig service och inom hela välfärdssektorn. Samma verksamhetsform passar inte alla och ibland kan olika former av huvudmannaskap i sig innebära en eftersträvansvärd kvalitet. Region Stockholm delar motionärernas ambition att öka möjligheten för idéburna aktörer att erbjuda sin verksamhet till regionens invånare. Under 2018 träffade hälso- och sjukvårdsnämnden ett första IOP-avtal. Nämnden kommer under 2019 utreda möjligheterna att stärka den idéburna välfärdens konkurrenskraft.

Hur Region Stockholm ser på olika aktörer och leverantörer bör gälla inte bara för vårdupphandlingar. I den nyligen antagna inköpspolicyn beskrivs hur affärsrelationer gom gäller inköp ska utformas. Här framgår att dessa ska "utformas för att stimulera konkurrens och möjliggöra för flera aktörer att lämna anbud."

Vidare framgår att inköp ska "möjliggöra för leverantörer av olika storlek att bli leverantör till landstinget samt bidra till att utveckla marknaden över tid", samt att Region Stockholm ska använda sin storlek som beställare för att driva utveckling. Detta synsätt går naturligtvis att applicera även för andra typer av köp och upphandlingar.

Region Stockholm arbetar också redan i dag på olika sätt för att möjliggöra ett brett utbud av olika aktörer. I dag finns inget särskilt undantag i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) för IOP. Däremot trädde den 1 januari 2019 en ny bestämmelse i LOU i kraft som ger upphandlande myndigheter möjlighet att reservera deltagande i en upphandling av vissa tjänster till organisationer som uppfyller i lagen angivna krav.

Bedömningar av om verksamheten ska drivas i egen regi eller konkurrensutsättas görs regelmässigt och om konkurrensutsättning blir aktuellt kan det alltså bli aktuellt att överväga så kallade reserverade kontrakt. Tillämpningsområdet är dock begränsat till i lagen angivna villkor. Organisationerna ska ha som syfte att fullgöra ett offentligt uppdrag som är kopplat till att tillhandahålla sådana tjänster. Organisationerna ska också återinvestera eventuell vinst för att uppnå detta syfte och ha en lednings- och ägarstruktur som grundar sig på personalens ägande eller deltagande eller som kräver ett aktivt deltagande av personal, användare eller berörda parter. Kontraktet får vara på högst tre år. Om en upphandlande myndighet med stöd av bestämmelsen har tilldelat en organisation ett kontrakt för en viss tjänst under de senaste tre åren, får den inte med stöd av samma bestämmelse tilldela organisationen ett nytt kontrakt för den berörda tjänsten.

Det har också funnits olika slutsatser att dra av Region Stockholms tidigare upphandlingar med idéburna organisationer. En slutsats är att Ersta Diakoni, trots stor oro inför en konkurrensutsättning av ett direktupphandlat avtal, lyckades vinna en ny upphandling. Idéburna organisationer har alltså visat sig kunna vinna mot väsentligt större vårdbolag som dessutom är vinstdrivande.
Även det faktum att det finns minst ett aktuellt exempel där IOP-avtal har tecknats där avtalet har bedömts vara otillåten direktupphandling, gör det

tydligt att det finns klara begränsningar i användandet av IOP för att nå motionärernas syften.

Det pågår också en statlig utredning om idéburna aktörer i välfärden, vars slutsatser kommer att få betydelse för möjligheten till samarbete med idéburna organisationer. Region Stockholm välkomnar en reformering av lagstiftningen för att stärka förutsättningarna för idéburna aktörer att verka i välfärden, men i avvaktan på utredningen finns det inte anledning att pröva lagstiftningen vad gäller tillämpligheten av vad som ska avses med icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse, eftersom denna innebörd kommer att analyseras av utredningen.

Avslutningsvis bör i sammanhanget påpekas att syftet med Region Stockholms upphandlingar varken är att tillfredsställa bolagens eller de idéburna organisationernas önskemål, utan att ge patienterna bästa möjliga vård. Patientnyttan måste alltid vara utgångspunkten för våra beslut om upphandlingar.

Mot denna bakgrund, som även tecknas utförligt i regiondirektörens tjänsteutlåtande, bör motionen anses besvarad.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:77
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 27 september 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 6 september 2018

Irene Svenonius

Regionstyrelsen

FÖRSLAG TILL BESLUT
2019-04-09

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ärende 8
LS 2017-1531

Gällande Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet offentligt partnerskap

För oss socialdemokrater är frågan om relationer och samverkan med civilsamhället och de idéburna organisationerna i första hand en politisk fråga, inte en juridisk. Vi vet, genom omfattande erfarenheter under de senaste åren, att det går mycket bra att ingå överenskommelser om idéburna-offentliga partnerskap (IOP) utan att det kommer i konflikt med gällande lagstiftning. Det är helt och hållet en fråga om politisk vilja och ambitionen att utveckla samhället utifrån idéer om mångfald.

Civilsamhället står för omistliga värden i vårt demokratiska samhälle och har ofta en bättre förmåga än såväl offentlig som privat sektor att engagera medborgare i gemensamma angelägenheter. Genom åren har det också utvecklats många former för relationer och samverkan mellan den idéburna sektorn och den offentliga sektorn, såväl stat som kommuner och landsting/regioner.

Efter Sveriges inträde i den Europeiska Unionen år 1995 låg fokus på insatser för att stärka **den Sociala ekonomin** som en tredje sektor för välfärd, demokrati och tillväxt. Under åren 2007-2010 hölls en omfattande nationell dialog som ledde till en **Överenskommelse** mellan regeringen, SKL och de idéburna organisationerna, med sex bärande principer för samverkan. Under senare år har SKL tagit avgörande steg för att stödja kommuner och landsting/regioner i att utveckla modeller för långsiktigt hållbara relationer med idéburna organisationer, bland annat **Idéburna-offentliga partnerskap.**

SKL har under 2016-2017 tagit fram ett positionspapper **"Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner"** som behandlar frågor om samverkan genom partnerskap, bland annat IOP. Dokumentet bygger på insikten att civilsamhällets ideella och idéburna

organisationer utgör en **tredje sektor** vid sidan om den offentliga organisationen respektive aktörer på olika marknader, och anger bland annat hur IOP ska utformas för att inte komma i konflikt med lagen om offentlig upphandling (LOU). Dokumentet har tagits i politisk enighet och bidragit till att det idag finns mellan 200 och 300 IOP runt om i landet. Det är därmed såväl märkligt som beklagligt att detta dokument helt förbises i tjänsteutlåtandet.

Frågan om utveckling av samverkan med de idéburna organisationerna är också en fråga om hur vi kan ta nästa steg i bygget av Sverige som modern välfärdsstat och Stockholmsregionen som en kraft för utveckling och förnyelse. Vi ser i detta möjligheter att bättre ta tillvara kraft, uppmuntra engagemang och i förlängningen lägga ytterligare byggstenar till en rättvis och jämlik fördelning av välfärdens resurser.

Socialdemokraterna föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta

att bifalla motionens första att-sats.

Vi avser att återkomma i denna fråga.

Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT

REGIONSTYRELSEN

2019-04-09

Vänsterpartiet

Ärende nummer 8
LS 2017-1531

Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet partnerskap LS 2017-1531

Vänsterpartiet föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta

att bifalla motionen samt

att anföra följande

Vänsterpartiet tackar för svaret på den här motionen, även om det för många kan anses komma väldigt sent. Flera av de verksamheter som syftas till i motionen har redan försummats i den hantering som regionen valt och med det som står i svaret om att invänta en utredning riskerar att mer kompetens går förlorad.

I sitt svar skriver regionledningen om de lagliga svårigheter som finns för att åstadkomma avtal av den här typen och det är riktigt att vi behöver arbeta på flera plan för att kunna behålla och utveckla bra verksamhet på ett lagligt sätt. Motionen föreslår också att regionen kan vara mer framåt och pröva lagstiftningen och definitionen av Hälso- och sjukvård som en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse.

Regionledningen drar i sitt svar en liknelse med inköpspolicyn som säger att ”affärsrelationer ska utformas för att stimulera konkurrens och möjliggöra för fler aktörer att lämna anbud”. I just denna mening lyser den borgerliga koalitionens huvudinriktning tydligt igenom. Deras eventuellt positiva inställning till IOP och idéburna verksamheter ligger främst i att åstadkomma konkurrens mellan vårdgivare. För oss i Vänsterpartiet handlar det om verksamheter som utformats nära brukare och patienter utan vinstintressen. Det är verksamheter som funnits och fungerat mycket bra i vår region i decennier som nu slås ut och ersätts av konkurrensdrivande vårdföretag, om de ersätts alls. Viss typ av vård kommer troligtvis att helt gå förlorad. I de flesta fall finns inga starka patientgrupper som kan stå upp och ”kräva”, alternativt göra underlag för ekonomisk lönsamhet för att få sin vård tillgodosedd. Kunskaper som byggts upp och utvecklats försvinner. Det är inte så enkelt att personal bara kan ”följa med” till nya vårdgivare. För många är det ett aktivt val att arbeta i idéburna organisationer.

Regionledningen gömmer sig bakom att invänta en utredning. Detta bidrar till att fler idéburna verksamheter kommer att omintetgöras och ersättningsverksamhet måste byggas upp inom nya vinstdrivande organisationer som inte har den erfarenheten och de kunskaper som det tar decennier av förtroendefullt arbete att bygga upp.

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
SLL Juridik
Viktoria Skog

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-03-04

LS 2017-1531

Regionstyrelsen

Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet offentligt partnerskap

Ärendebeskrivning
Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) föreslår i en motion att Region Stockholm ska se över möjligheten att ingå så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP) med idéburna aktörer.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:77
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 27 september 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 6 september 2018

Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed och Birgitta Sevefjord (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Sammanfattning
Motionärerna föreslår bland annat att Region Stockholm ser över möjligheten att ingå idéburet offentligt partnerskap, IOP, med de idéburna aktörer som landstinget fram till nu har haft direktavtal med.

Det finns inget särskilt undantag i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) för IOP. Däremot trädde den 1 januari 2019 en ny bestämmelse i LOU i kraft som ger upphandlande myndigheter möjlighet att reservera deltagande i en upphandling av vissa tjänster till organisationer som uppfyller i lagen angivna krav. Bedömningar av om

verksamheten ska drivas i egen regi eller konkurrensutsättas görs regelmässigt och om konkurrensutsättning blir aktuellt kan det alltså bli aktuellt att överväga så kallade reserverade kontrakt. Tillämpningsområdet är dock begränsat till i lagen angivna villkor. Det pågår också en statlig utredning om idéburna aktörer i välfärden, vars slutsatser kommer att få betydelse för möjligheten till samarbete med idéburna organisationer.

Regionledningskontoret föreslår att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Motionärerna föreslår att regionfullmäktige beslutar att

- se över möjligheten att istället ingå idéburet offentligt partnerskap, IOP, med de idéburna aktörer som landstinget fram till nu har haft direktavtal med, för hela eller delar av deras befintliga verksamhet,
- i denna översyn beakta möjligheten att stoppa planerade eller beslutade upphandlingar alternativt ta tillbaka vårdverksamheter i egen regi om det innebär att de idéburnas verksamhet då kan bevaras genom en IOP-lösning,
- i de fall IOP inte är tillämpligt pröva lagstiftningen vad gäller huruvida hälso- och sjukvården ska ses som en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse.

Regionledningskontoret konstaterar att idéburet offentligt partnerskap, IOP, är en avtalsmodell som togs fram 2010 av intresseorganisationen Forum som representerar idéburna organisationer med social inriktning. Enligt organisationen Forum finns det cirka 45 IOP-avtal i Sverige idag. Det finns också minst ett aktuellt exempel där IOP-avtal har tecknats, men där den upphandlande myndigheten som är en kommun tilldömts upphandlingsskadeavgift för otillåten direktupphandling.

Den 1 januari 2019 trädde en ny bestämmelse i LOU i kraft, 19 kap. 6 a §, som ger upphandlande myndigheter möjlighet att reservera deltagande i en upphandling av vissa välfärdstjänster för vissa organisationer. Organisationerna ska ha som syfte att fullgöra ett offentligt uppdrag som är kopplat till att tillhandahålla sådana tjänster. Organisationerna ska också återinvestera eventuell vinst för att uppnå detta syfte och ha en ledningsoch ägarstruktur som grundar sig på personalens ägande eller deltagande eller som kräver ett aktivt deltagande av personal, användare eller berörda parter. Kontraktet får vara på högst tre år. Om en upphandlande myndighet med stöd av bestämmelsen har tilldelat en organisation ett kontrakt för en viss tjänst under de senaste tre åren, får den inte med stöd av samma bestämmelse tilldela organisationen ett nytt kontrakt för den berörda tjänsten.

Sedan motionen skrevs har regeringen också tillsatt utredningen ”En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden”, dir. 2018:46. Utredaren ska redovisa sitt slutbetänkande den 14 december 2019. I uppdraget ingår att

- föreslå en definition av idéburna aktörer
- kartlägga och analysera hur icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse regleras i andra länder inom EES
- föreslå riktlinjer, kriterier eller andra tillämpbara instrument för ingående av IOP, i syfte att främja samverkan mellan idéburna aktörer och det offentliga
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Överväganden
LOU gäller för upphandling som genomförs av en upphandlande myndighet. Med upphandling avses de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt. I LOU finns vissa angivna undantag från lagens tillämpningsområde. Det finns inget särskilt undantag för IOP. Ovan nämnda bestämmelse i LOU, 19 kap. 6 a §, möjliggör för Region Stockholm att under vissa förutsättningar reservera deltagandet i upphandlingar av vissa välfärdstjänster för organisationer som uppfyller i lagen angivna krav.

Region Stockholm är skyldig att tillämpa LOU. Det ska därför inte finnas avtal som är direktupphandlade om det inte finns ett särskilt undantag i lagstiftningen som tillåter det. Vid varje tillfälle som ett avtal löper ut, eller om det finns anledning att se över lagligheten i ett tidigare direktupphandlat avtal, kan det bara ersättas av lagligt upphandlat avtal. Avtal kan inte sägas upp om inte avtalets villkor medger sådan uppsägning. Möjligheten finns alltså när ett avtal löpt ut att överväga tillämpligheten av de upphandlingsförfaranden som finns i LOU inkluderat den särskilda bestämmelsen om reserverade kontrakt. Bedömningar av om verksamheten ska drivas i egen regi eller konkurrensutsättas görs regelmässigt och om konkurrensutsättning blir aktuellt kan det alltså bli aktuellt att även överväga så kallat reserverade kontrakt. Tillämpningsområdet är dock begränsat till i lagen angivna villkor. Då en utredning pågår om idéburna aktörer i välfärden kan villkoren komma att förändras, men i avvaktan på utredningens förslag och eventuell ändrad lagstiftning kommer möjligheten till tillämpning vara begränsad. I avvaktan på utredningen finns det därför inte heller anledning nu att pröva lagstiftningen vad gäller tillämpligheten

av vad som ska avses med icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse. Begreppets innebörd ska analyseras av utredningen.

Regionledningskontoret föreslår mot bakgrund av ovanstående att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Beslutsexpediering:
Akt
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Styrning och ekonomi

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-03-04

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -12- 05
Dnr LS 2017-1531

Stockholms läns landsting

2017:77

Stockholms läns landsting
2017-12-05

Motion av Håkan Jörnehed och Birgitta Sevefjord om idéburet offentligt partnerskap

Stockholms läns landsting har en tradition av samverkan med idéburna hälso- och sjukvårdsorganisationer som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Dessa organisationer tillför spetskompetens, kunskaper och erfarenheter som den egna regin saknar och som ingen kommersiell aktör kan erbjuda. Röda korsets verksamhet för krigs- och tortyrskadade, Ericastiftelsen, Ersta diakoni, Stockholms sjukhem och RFSU-kliniken kan nämnas som exempel.

Landstingets direktavtal med dessa organisationer avslutas nu och verksamheten konkurrensutsätts. De idéburna organisationerna vittnar om att de har svårt att vinna en upphandling mot stora aktiebolag och riskkapitalbolag, inte vad det gäller kvalitet, men de saknar de stora företagens ekonomiska och juridiska resurser. Vi ser med oro hur väl fungerande vårdverksamheter för de grupper som är som mest utsatta i samhället kommer att läggas ned.

Vänsterpartiet vill att SLL hittar en annan lösning för de idéburna organisationerna. Det pågår en juridisk debatt om huruvida skattefinansierad hälso- och sjukvård kan ses som en icke ekonomisk tjänst av allmänt intresse och därmed falla utanför EU:s primärrätt och lagen om offentlig upphandling (LOU). Om så är fallet betyder det att offentliga aktörer skulle få större frihet att välja metod för att skapa välfärd. En artikel i den vetenskapliga tidskriften Public Procurement Law Review (Sylvan, Mathias, *Do EU Rules on Public Procurement Apply to Tax-funded Welfare Services*?, Nr 6, 2016) belägger att hälso- och sjukvård ska ses som en icke-ekonomisk tjänst. Sylwan pekar på flera rättsfall där EU-domstolen gör bedömningen att skattefinansierad social välfärd är en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse, bland annat ett fall där en region i Italien upphandlat sjuktransporter från idéburna organisationer. (C-113/13 Spezzino). Vidare har regeringen i ett svar till EU-kommissionen angående extratjänster och traineejobb i hälso- och sjukvården argumenterat för att hälso- och sjukvården ska ses som en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse, ett svar som Kommissionen godtagit och som understryker att detta är rätt kategorisering av svensk hälso- och sjukvård.

Oavsett den juridiska kontroversen, så finns ett idag existerade alternativ där landstinget ingår partnerskap med idéburna organisationer. Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn. IOP är alltså juridiskt möjligt, men modellen förutsätter att det inte finns en existerande marknad för den aktuella tjänsten. IOP används bland annat av Region Skåne som har slutit avtal med RFSL och RFSU om en sexualterapeutisk mottagning och med Röda korset om en mottagning för krigs- och tortyrskadade. Även Uppsala läns landsting har ingått partnerskap med Röda korset om behandlings-centrum för tortyrskadade.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta

Att se över möjligheten att ingå idéburet offentligt partnerskap (IOP) med de idéburna aktörer som landstinget fram till nu har haft direktavtal med, för hela eller delar av deras befintliga verksamhet, samt

Att i denna översyn beakta möjligheten att stoppa planerade eller beslutade upphandlingar, alternativt ta tillbaka vårdverksamheter i egen regi, om det innebär att de idéburnas verksamhet då kan bevaras genom en IOP-lösning, samt

Att i de fall IOP inte är tillämpligt pröva lagstiftningen vad gäller huruvida hälso- och sjukvården ska ses som en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse

Håkan Jörnehed (v)

Birgitta Sevefjord (v)

PROTOKOLLSUTDRAG 6/2018
§ 173

SAMMANTRÄDESDAG
2018-09-27

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2018-09-28

§ 173 Yttrande över motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet offentligt partnerskap HSN 2018-0163

Ärendebeskrivning
Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen om idéburet offentligt partnerskap, IOP. I motionen föreslår Håkan Jörnehed och Birgitta Sevefjord (V) att se över möjligheten att ingå IOP med idéburna aktörer inom landstinget alternativt att pröva nuvarande lagstiftning.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed och Birgitta Sevefjord (V)

Yrkanden
1) Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall till motionen.
3) Dag Larsson (S) yrkar bifall till första att-satsen i motionen.
4) Susanne Nordling (MP) yrkar bifall till första och tredje att-satserna i motionen.

Propositionsordning
Ordföranden ställer var och en av att-satserna i motionen under proposition och finner att nämnden beslutar enligt ordförandens yrkande.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer
Håkan Jörnehed anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Dag Larsson (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Susanne Nordling (MP) anmäler att MP-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Lisbeth Ekebom

Expedieras
Landstingsstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri
Berit Ekedahl

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-09-06

HSN 2018-0163

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2017:77 av Håkan Jörnehed (V) och Birgitta Sevefjord (V) om idéburet offentligt partnerskap

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen om idéburet offentligt partnerskap, IOP. I motionen föreslår Håkan Jörnehed och Birgitta Sevefjord (V) att se över möjligheten att ingå IOP med idéburna aktörer inom landstinget alternativt att pröva nuvarande lagstiftning.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:77 av Håkan Jörnehed och Birgitta Sevefjord (v)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Motionärerna bekräftar Stockholms läns landstings (SLL:s) långa tradition av samverkan med idéburna hälso- och sjukvårdsorganisationer och vill att SLL hittar en annan lösning för att samarbeta med de idéburna organisationerna i och med att avtalen med dem nu avslutas.

I motionen föreslås

1. möjligheten att ingå idéburet offentligt partnerskap, IOP, med de idéburna aktörer som landstinget fram till nu har haft direktavtal med, för hela eller delar av deras befintliga verksamhet samt
2. i denna översyn beakta möjligheten att stoppa planerade eller beslutade upphandlingar alternativt ta tillbaka vårdverksamheter i egen regi, om det innebär att de idéburnas verksamhet då kan bevaras genom en IOP-lösning
3. i de fall IOP inte är tillämpligt pröva lagstiftningen vad gäller huruvida hälso- och sjukvården ska ses som en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse.

Överväganden
Direktavtalet med Röda korset om tortyrskadevård är ett exempel på avtal som blivit uppsagt och där verksamheten istället blivit upphandlad enligt lagen om offentlig upphandling, LOU (2016:1145).

Vårdavtalet med Ericastiftelsen är ett annat exempel på direktavtal som upphör vid kommande årsskifte men där hälso- och sjukvårdsförvaltningen på uppdrag av hälso- och sjukvårdsnämnden den 10 april 2018 har tecknat en överenskommelse om IOP där kostnaden för SLL ligger på ungefär samma nivå jämfört med nuvarande vårdavtal. IOP avser FoU-baserad metodutveckling, ett område som förvaltningen bedömde var framkomligt efter att ha inhämtat juridisk sakkunskap. En överenskommelse om IOP kan bara tecknas inom områden som är undantagna från krav på upphandling enligt LOU.

Utvecklingen i Sverige visar på ett intresse från myndigheter att teckna IOP med organisationer inom civilsamhället och många har ingåtts. Även om det saknas en samlad bild över hur många som finns har Forum[1] identifierat ett 45-tal. Däribland ett som Region Skåne har med Röda korsets behandlingscenter gällande hälso- och sjukvård för krigsskadade och torterade. Genom att pröva lagstiftningen kan prejudikat skapas och i förlängningen lagar ändras av Sveriges riksdag. Ett aktuellt exempel där prövning gjorts gäller Alingsås kommuns direktupphandling gällande driften av ett äldreboende som tilldelades den icke-vinstdrivande Stiftelsen Bräcke Diakoni. Konkurrensverket ansåg att det var fråga om ett köp av en tjänst och att kommunen borde ha annonserat kontraktet då inget av undantagen i lagen varit tillämpligt. I juni 2018 gav Förvaltningsrätten i Göteborg Konkurrensverket rätt och Alingsås kommun ska betala 5 miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift för en otillåten direktupphandling. I ärendet framgår att kommunen anfört att avtalet gällde så kallade icke-ekonomiska

[1] Augusti 2018: Forum är en intresseorganisation för den idéburna organiseringen och samlar civilsamhällets organisationer med social inriktning.

tjänster av allmänt intresse och att förfarandet därför enligt unionsrätten inte alls omfattades av upphandlingslagstiftningen. Enligt förvaltningsrätten framgick det av det aktuella avtalet att stiftelsen åtagit sig att utföra vissa prestationer, som var av direkt ekonomiskt intresse för kommunen, mot ekonomisk ersättning. Det var därför fråga om ett avtal med ekonomiska villkor som avsåg tjänster av ekonomisk karaktär, vilket i sin tur innebar att förfarandet utgjorde offentlig upphandling av tjänster. Upphandlingslagstiftningen var därmed tillämplig.

Det pågår även diskussioner på nationell nivå för att hitta former som möjliggör fortsatta relationer mellan det offentliga samhället och civilsamhället, vilket motionärerna också ger exempel på. Regeringen har tillsatt utredningen ”En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden”, dir. 2018:46 att redovisas den 14 december 2019 för är att främja ett ökat idéburet deltagande. I utredarens uppdrag ingår att:

- föreslå en definition av idéburna aktörer
- kartlägga och analysera olika förfaranden för att utifrån den föreslagna definitionen identifiera idéburna aktörer inom välfärden eller andra närliggande offentligt finansierade eller subventionerade verksamheter
- kartlägga och analysera hur icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse regleras i andra länder inom EES
- föreslå riktlinjer, kriterier eller andra tillämpbara instrument för ingående av IOP, i syfte att främja samverkan mellan idé-burna aktörer och det offentliga
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Möjligheterna att stoppa de vårdavtal som ingåtts utifrån ett upphandlingsförfarande ges när beslut om förlängning är aktuell och hälso- och sjukvårdsnämnden har möjlighet att avbryta avtalsrelationen. Att säga upp avtal vid andra tillfällen utan giltigt skäl är förenligt med böter.

Ekonomiska konsekvenser
Ej relevant då yttrandet inte innehåller förslag till beslut.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Ej relevant då yttrandet inte innehåller förslag till beslut och landstingets IOP inte kan avse vårdverksamhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Ej relevant då yttrandet inte innehåller förslag till beslut och landstingets IOP inte kan avse vårdverksamhet.

Miljökonsekvenser
Ej relevant då yttrandet inte innehåller förslag till beslut.

Administrativa konsekvenser
Ej relevant då yttrandet inte innehåller förslag till beslut.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Landstingsstyrelsen

Godkänd av Barbro Naroskyin, 2018-09-06